

Ivan v knjižnici Šolskega centra Celje

Ivan Cankar in the School Centre
Celje Library

Nevenka Poteko

UDK 027.8(497.4Celje)

Izvleček

Leta 2018 obeležujemo 100. obletnico smrti Ivana Cankarja. V knjižnici Šolskega centra Celje so bile ob tem jubileju organizirane različne aktivnosti pod okriljem projekta Objem v organizaciji Gimnazije Lava in šolske knjižnice. Dve uri sta bili namenjeni igranju družabne igre *klanec*, kjer so dijaki na zanimiv način preverjali, kako dobro poznajo Cankarja, in obogatili svoje vedenje z novimi informacijami. V nadaljevanju so dijaki in učitelji prisluhnili glasnemu branju *Skodelice kave* v slovenskem jeziku in angleškem prevodu ter odlomkom iz drugih njegovih del. Z izvajanjem ur KIZ-a (umeščeno v OIV) Cankarjeva *Skodelica kave* in Virtualna knjižnica Slovenije so dijaki 1. letnika gimnazijskega programa aplikacijo mCOBISS spretno uporabljali za iskanje informacij in rešitev izpolnjevanke o največjem slovenskem pisatelju. Interpretaciji črtice *Skodelica kave* iz knjige Boštjana Gorenca *Slovenski klasiki 1* pa so pripisali nov pomen. Pri uri so bili aktivni. Vloga knjižničarke je bila večinoma usmerjevalna. Dijaki so izkazali naklonjenost izvedeni uri, sodelovanju in skupinskemu delu.

Ključne besede

Ivan Cankar, Skodelica kave, mCOBISS

Keywords

Ivan Cankar, *A Cup of Coffee*, mCOBISS

Abstract

2018 was the year marking the 100th anniversary of the death of Ivan Cankar and on this occasion, the *School Centre Celje* (Gimnazija Lava, the school library and the project Objem) organized numerous activities taking place in the school library. The students played a board game called *Klanec* (The Hill), named after one of Cankar's most famous novels, in order to test and further their knowledge of Ivan Cankar. A reading of the short story *A Cup of Coffee* was organized in Slovenian and English for both students and teachers, as well as readings of other works written by Cankar. Using mCOBISS, first-year students attempted to find the necessary data for solving a crossword puzzle about Cankar. They also found a new meaning of the visual interpretation of *A Cup of Coffee* from *Slovenski klasiki 1* written by Boštjan Gorenc Pižama. They were active and showed a lot of interest, especially in group work, while the librarian's role was mostly to guide them.

Obeležitev 100. obletnice smrti Ivana Cankarja so v knjižnici na Šolskem centru Celje zaznamovale različne aktivnosti.

Če je posameznik dovolj motiviran in primerno sproti in namensko zbira informacije o svoji pedagoški dejavnosti od dijakov in drugih virov, je mogoče kaj ukreniti in spremeniti.

UVOD

V šolski knjižnici je poleg medpredmetnega sodelovanja načrtovano tudi samostojno izvajanje bibliopedagoških ur (Kurikul ..., 2008), ki jih izvajajo knjižničarji samostojno in so namenjene predstavljanju novosti, motivaciji za branje in preverjanju ter utrjevanju podanih vsebin.

Obeležitev 100. obletnice smrti Ivana Cankarja so v knjižnici na Šolskem centru Celje zaznamovale različne aktivnosti. Razstave, družabne igre in glasno branje Cankarjevih del. Klanec je družabna igra, s katero so dijaki preverjali, kako dobro poznajo Cankarja, in pridobivali nova znanja. Skupine dijakov in učitelji so prisluhnili Skodelici kave, ki sta jo v slovenskem jeziku in angleškem prevodu prebrali učiteljici. Odlomke drugih njegovih del so poleg učiteljic glasno brali tudi dijaki. Izvedene dejavnosti smo izvajali v okviru projekta Objem v organizaciji Gimnazije Lava in šolske knjižnice. Ob tej priložnosti se je knjižničarjem porodila ideja za izvedbo ure Cankarjeva Skodelica kave in Virtualna knjižnica Slovenije, ki ni bila načrtovana z LDN. Je nadaljevanje načrtovane ure mCOBISS, ki jo izvajamo že nekaj let. Nenehno se spreminja, dopolnjuje in vzpodbuja dijake k uporabi aplikacije. Dijaki v današnjem času so spretni pri iskanju informacij s pomočjo sodobne tehnologije. Če upoštevamo ta dejavnik, je pouk zanimivejši in zahteva aktivnost dijakov.

V uvodnem delu so dijaki Cankarjevi črtici Skodelica kave (zapisani čustvenčki) v skupinah pripisali besedilo. V nadaljevanju ure so na temelju bibliografskih podatkov in z aplikacijo mCOBISS reševali izpolnjevanke. Gesla (vzporedni naslov nagrajene izvirne slovenske slikanice) ni bilo mogoče uganiti takoj. Reševanje je predstavljalo izziv in bogatilo znanje dijakov. Povratno informacijo o izpeljani uri in uporabi aplikacije so zabeležili na priloženi obrazec.

NAČRTOVANJE URE

Pri načrtovanju ure je bila pozornost usmerjena na samostojno delo dijakov, na pričakovanja, kaj bodo zmožni narediti, kaj naj bi si zapomnili, kaj razumeli, znali uporabiti v praksi, povezati. Gre za razmislek o ciljnih in o tem, kako naj poteka ura, katere naj bodo aktivnosti dijakov, da bodo dosegli zastavljene cilje. Uvod je

pomemben del vsake ure in vodi do osrednjega dela. Ključno je pridobiti pozornost dijakov in napovedati, zakaj je vsebina pomembna, kaj bodo imeli od tega, ter to povezati z napovedjo oz. ciljem enote. Omeniti je treba navezavo na že obravnavano snov. Glede na spoznanja o uspešnem učenju je pomembno, da dijake vzpodbudimo, da to, kar že vedo, prikličejo v spomin in to izrazijo. Osrednji del ure je najobširnejši in različno strukturiran. Posreduje novo snov, predstavi problem in možne pristope k reševanju. Priprava je zahtevnejša, ura za dijake pa dinamična in motivirajoča. Od knjižničarja izvedba zahteva določeno mero ustvarjalnosti. Ker je ura zastavljena tako, da se zaključi s preverjanjem, lahko dijakom ponudimo dodatno razlago, če se izkaže, da jo potrebujejo. Zaključni del je namenjen povzemanju bistva v nekaj kratkih povedih. (Marentič - Požarnik B., Lavrič A., 2011: 42–49).

Aktivnosti po končani uri je smiselno evalvirati in na podlagi ugotovitev vpeljati izboljšave. Evalvacija v izobraževanju je sistematična uporaba metod, s katerimi presojamo različne vidike izobraževalnega procesa. Sodelovanje pri njej poteka vsakokrat, ko presojamo pravilnost delovanja ali napredovanja v začrtani smeri (Bregar, Zagmajster in Radovan, 2010: 276–281).

Če je posameznik dovolj motiviran in primerno sproti in namensko zbira informacije o svoji pedagoški dejavnosti od dijakov in drugih virov, je mogoče kaj ukreniti in spremeniti. Informacije je moč pridobiti na naslednje načine:

- opazovanje dijakov: vedenje pri uri, disciplina, komunikacija,
- analiza izdelkov, odgovorov na vprašanja,
- mnenja dijakov, pridobljena na različne načine (povratna informacija o izpeljani uri, ankete, neformalna mnenja, diskusije),
- mnenja kolegov, praktikantov (ki občasno prisostvujejo uram, predstavitev e-prosojnic, priprave, gradiva itd.) (Marentič - Požarnik B., Lavrič A., 2011: 123–124).

POTEK DELA

Interpretaciji Skodelice kave, v kateri je Boštjan Gorenc SMS-pogovor med materjo in Ivanom zapisal s čustvenčki (ang. *emoji*), so dijaki v

Vloga knjižničarke je bila ob reševanju izpolnjevanke dijakov usmerjevalna.

skupinah po štiri pripisali besedilo. V spomin so si priklicali Cankarjevo črtico in uporabili svojo ustvarjalnost. Za debato in zapis so imeli deset minut. Skupinsko delo je bilo živahno in glasno. Izmenjali so mnenja, jih usklajevali in prelili v besedah in povedih na učni list. Pri prvem izvajanju ure so predstavniki skupin svoje zapise prebrali sošolcem, v naslednjih izvajanjih pa so zapise predstavili na panoju.

Nadaljevali so z reševanjem izpolnjevanke. Če na mobilnih telefonih še niso imeli nameščene aplikacije mCOBISS, so jo namestili. Imeli so prost dostop do Wi-Fi-povezave. Vsak dijak je imel svojo izpolnjevanke. Pripravljene so bile tri različice, ki so imele isto geslo. Dijaki so bili spretni pri uporabi telefona in motivirani za reševanje, ker niso mogli takoj odkriti gesla. Posamezniki so imeli težave, ker niso dobro prebrali navodil, niso znali pravilno uporabiti bibliografskih podatkov za iskalno zahtevo, niso znali izbrati ustrezne informacije med več zadetki. Nekateri so izrazili dvom o pravilnosti svojih rešitev oz. o pravilno sestavljeni izpolnjevanke, ker niso pričakovali gesla v angleškem jeziku. Vloga knjižničarke je bila v tem primeru usmerjevalna. Za reševanje so imeli 20–25 minut. Po končanem reševanju so prisluhnili kratki predstavitvi knjige, ki je predstavljala geslo izpolnjevanke A CUP OF COFFEE in je vzporedni naslov slikanice Skodelica kave, ki ima ob slovenskem jeziku tudi angleški prevod. Ilustriral jo je Peter Škerl, slikanica pa je prejemnica nagrade Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico. Prejeli so še povabilo na razstavo Cankarjevih del. Razstavljene so bile novosti leta 2018 in dela priznanih slovenskih avtorjev, ki so Cankarjeva dela spisali po svoje, da bi mlade pritegnili k branju.

Pri prvi izpeljani uri je zmanjkalo časa za povratno informacijo. Pri preostalih izvedbah so zaradi sprememb v načrtovanju dijaki imeli dovolj časa, da so na priloženi obrazec napisali svoje vtise.

Po vsaki izvedeni uri so bila zastavljena vprašanja:

- Kakšno je bilo vedenje dijakov pri uri?
- Kako je potekala komunikacija?
- Ali so razlike v disciplini pri skupinskem in pri individualnem delu?
- Kako so dijaki reševali in rešili izpolnjevanke?

- Kakšna je povratna informacij dijakov na priloženem obrazcu?

Ure so bile izpeljane v vseh oddelkih 1. letnika gimnazijskega programa. Pri pouku je bilo prisotnih 98 dijakov. V posameznem razredu od 24 do 30. Dinamika, komunikacija in vedenje so bili v vsakem razredu nekoliko drugačni. Pričakovanja, da bodo ure bolje izpeljane v oddelkih z manj dijaki, se niso potrdila. Skupinsko delo je bilo živahno in glasno, občasno hrupno. Pri individualnem delu ni bilo težav z disciplino. Večina dijakov, to je 90 %, je rešila izpolnjevanke.

EVALVACIJA

Povratno informacijo o izpeljani uri je zapisalo 70 dijakov.

Kaj vam je bilo pri delu v skupini všeč in kaj ne?

Ovrednotite delo svoje skupine, narišite enega izmed predlaganih čustvenih znakov:

Ovrednotite delo svoje skupine, narišite:	Znanje:	Sodelovanje:	Disciplina:	Izvirnost:
☺	37	62	44	49
☹	29	6	24	20
☹	4	2	2	1

Kot prikazuje tabela, je bilo dijakom najbolj všeč sodelovanje v skupini, saj jih je kar 88 % izbralo zadovoljni čustvenček. 70 % jih je pozitivno ocenilo izvirnost, disciplino 63 %, najmanj zadovoljnih čustvenčkov pa so namenili znanju, čeprav je ta znak s 53 % še vedno prevladoval.

Kaj so pri uri dijaki pohvalili?

Pohvalili so pozitiven odnos do skupinskega dela. 34 % dijakov je izrazilo zadovoljstvo nad skupinskim delom, sodelovanjem, raziskovanjem, zanimivostjo ure in poučnostjo. 13 % dijakov ni odgovorilo. Vse je bilo všeč 10 %. Enak rezultat, torej 10 %, je dobila izvirnost. 8 % jih je pohvalilo sebe, 6 % sošolce, 3 % izpolnjevanke, 3 % uro s telefonom, 3 % dobro pripravljeno uro, 3 % knjižničarko, 3 % nove informacije o Cankarju, 3 % Wi-Fi-geslo, 1 % uro, ki je boljše od »navadne« slovenščine.

Kaj bi pri uri lahko naredili drugače, bolje?

37 % dijakov ni odgovorilo. 24 % dijakov je napisalo nič. Vse je bilo vseh 13 %. 9 % dijakov je napisalo, da bi želeli delo v paru in več skupinskega dela. Drugi odgovori so bili: več tišine 7 %, drugačne naloge (lažje in zanimivejše) 6 %, predčasen odhod domov 1 %, hitreje bi lahko naredili 1 %, izpolnila liste 1 %.

Ali imaš namen v bodoče uporabljati aplikacijo mCOBISS?

87 % jih je odgovorilo, da bodo uporabljali aplikacijo. 6 % jih ne bo, 4 % mogoče, 2 % nista odgovorila.

Po prvi izvedeni uri so bile uvedene spremembe. Zadevale so drugačno predstavitev skupinskega dela in dovolj časa za povratno informacijo o izpeljani uri.

SKLEPNE MISLI

Že v uvodnem delu so dijaki v pogovoru menili, da Ivana Cankarja ne poznajo dovolj. Svoj pogled na Cankarja in vedenje o njem so še

pisno izrazili tako, da so ravno znanje postavili na zadnje mesto v evalvaciji. Tudi pri sami izpolnjevanji niso vedno uspeli priklicati in uporabiti informacij, ki so jih verjetno že prejeli. So jih pa znali poiskati na spletu in spretno so uporabljali aplikacijo mCOBISS za razrešitev izpolnjevanke. Skupinsko delo jim je bilo všeč. Želeli bi ga več. Še vedno pa v skupini, kjer naloge niso točno določene, ne sodelujejo vsi. Načrtovanje različnih verzij izpolnjevanke in gesla, ki ga ni mogoče takoj uganiti, jih je motiviralo za reševanje. Vloga knjižničarke je bila spremljevalna in v manjšem deležu usmerjevalna. Aktivnosti dijakov, rešene izpolnjevanke in povratne informacije o izpeljani uri so sledile zastavljenim ciljem. Z določenimi spremembami, z medpredmetnimi povezavami in LDN bi lahko ure izvedli pri slovenščini. Ker je Filozofska fakulteta 2018 izdala Antologijo literature Ivana Cankarja s prevodi v tuje jezike, bi izvedba lahko potekala še pri angleščini, nemščini, francoščini in španščini. Tako bi dijakom omogočili sproščene ure ponavljanja, utrjevanja in usvajanja nove snovi. Spodbujali bi jih k branju in raziskovanju. ●

Viri in literatura

Cankar, I. (2018). *Antologija literature Ivana Cankarja s prevodi v tuje jezike: projekt Svetovni dnevi Ivana Cankarja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Cankar, I. (2018). *Skodelica kave*. Ljubljana: Miš.

Gorec, B. (2015). *Slovenski klasiki 1: [zgodbe iz doline Netflorjanske]*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Klanec [Garnitura]: družabna igra o Ivanu Cankarju: učni pripomoček. (2018). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Kurikul. *Knjižnično informacijsko znanje gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija* (2008). Ljubljana. Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: [http://www.mss.gov.si](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/K_KNJIZN_INF_ZNANJE_gimn.pdf)

[si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/K_KNJIZN_INF_ZNANJE_gimn.pdf](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/K_KNJIZN_INF_ZNANJE_gimn.pdf). (14. 1. 2019).

Marentič - Požarnik, B., Lavrič, A. (2011). *Predavanja kot komunikacija: kako motivirati in aktivirati študente*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. Dostopno na: http://arhiv.acs.si/eizobrazevanje/ucne_enote/Osnove_e-izobrazevanja621.pdf. (27. 1. 2019).

mCOBISS Virtualna knjižnica Slovenije na mobilnih napravah. Dostopno na: <https://m.cobiss.si/opis.html> (14. 1. 2019).

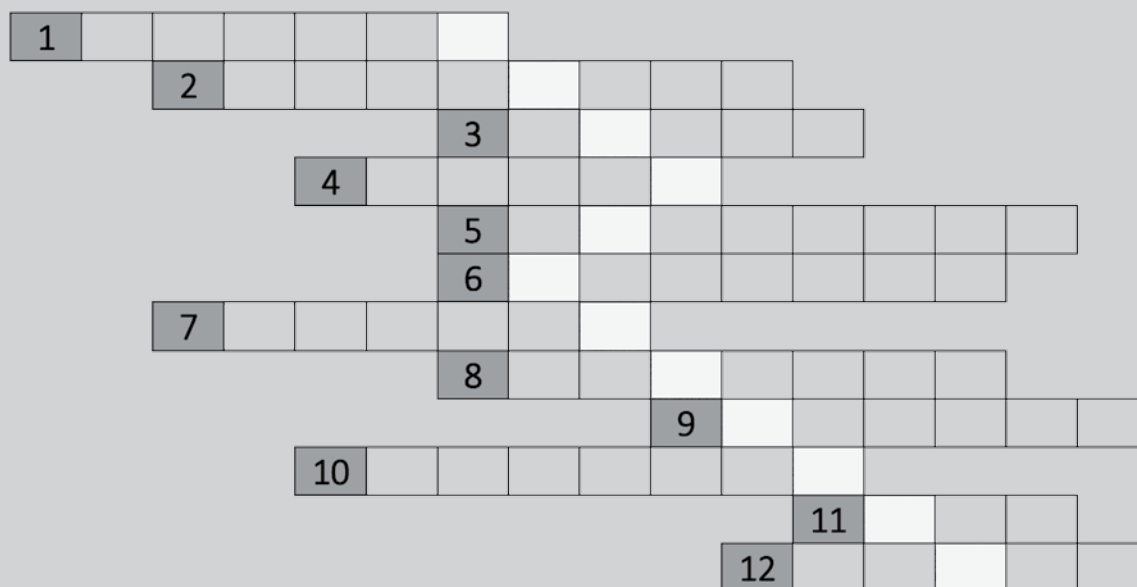
Škodnik, R. (2016). Vrstniška povratna informacija o skupinskem delu. V: *Formativno spremljanje v podporo učenju: priročnik za učitelje in strokovne delavce: Povratna informacija*. Zv. [3], (str. 23). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

NEVENKA POTEKO, knjižničarka, vodja knjižnice v Šolskem centru Celje
Naslov: Šolski center Celje, Pot na Lavo 22, 3000 Celje
E-naslov: nevenka.poteko@sc-celje.si

PRILOGA 1: Izpolnjevanje

Izpolni!

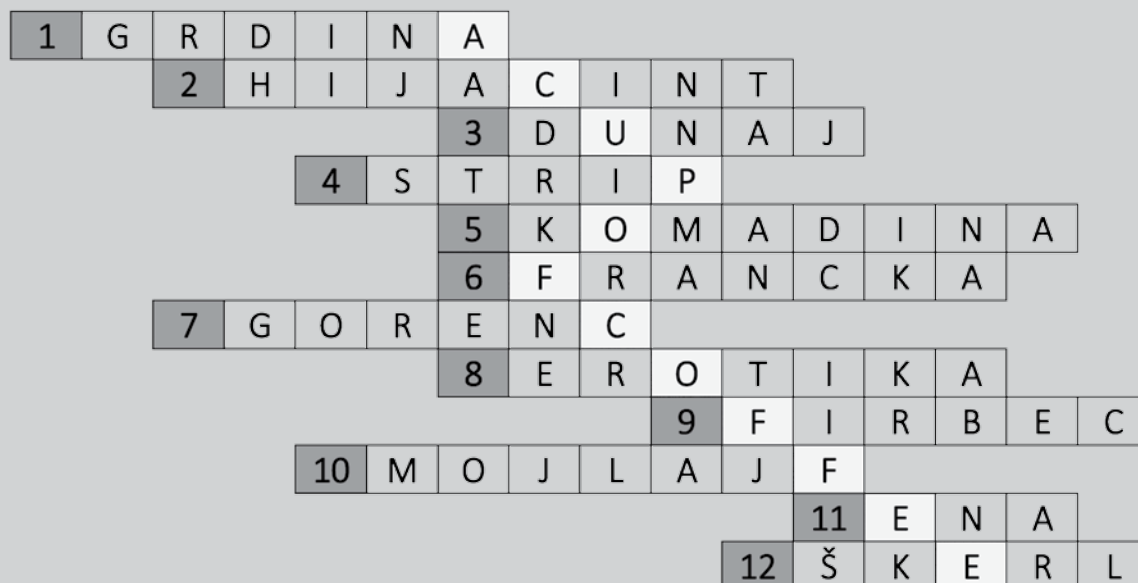
Odgovore na izpolnjevanke (1, 2, 4, 5, 7, 10, 11 in 12) poišči z uporabo aplikacije mCOBISS!

1. Priimek avtorja, ki je napisal biografijo **Ivan Cankar: portret genija**.
2. Ime prevajalca Šalice kave, ki je izšla leta 1948.
3. Ime mesta, kjer je Cankar študiral tehniko.
4. Vrsta knjige **Hlapci: ko angeli omagajo: po motivih drame Hlapci Ivana Cankarja**.
5. Risarka knjige **Moj lajf**, Škrateljč, 2017.
6. Kdo v romanu **Na klancu** teče za vozom?
7. Priimek avtorja knjige **Slolvenski klasiki 1**.
8. Naslov pesniške zbirke, ki so jo zaradi neprimerne tematike uničili. Škof Jeglič je ukazal pokupiti in sežgati 700 izvodov.
9. Kako je bilo ime Cankarjevemu psu, ki ga opisuje v črticah?
10. Naslov knjige iz **Zbirke Cankar v stripu št. 1**.
11. V bazi knjižnice **SCCE** poišči delo Ivana Cankarja, ki je napisano tudi v hrvaškem jeziku. Koliko je število zadetkov (rezultatov)?
12. Priimek ilustratorja knjige **Skodelica kave**, ki je izšla 2018 pri založbi MIŠ. Prejela je nagrado za izvirno slovensko slikanico.

GESLO _____

PRILOGA 2: Rešena izpolnjevanka

GESLO A CUP OF COFFEE

PRILOGA 3: Povratna informacija o izpeljani uri

1. Kaj vam je bilo pri delu v skupini všeč in kaj ne?

Ovrednotite delo svoje skupine, narišite:	Znanje	Sodelovanje	Disciplina	Izvirnost

2. Pri uri lahko pohvalim:
3. Na uri bi lahko naredili drugače, bolje:
4. Ali imaš namen v bodoče uporabljati aplikacijo mCOBISS?